

15 feb. 2025

Personalități: Ion Holban, nume cu autoritate în cercetarea psihopedagogică

“Orice persoană este o entitate cu configurație unică, iar tot ceea ce este unic în lume, reprezintă o valoare fără de seamă. Un om nu poate fi înlocuit cu altul și nu poate fi considerat un număr. Fiecare om este o personalitate, cu un fel al său propriu de a gândi, de a se emoționa, de a se orienta în lumea valorilor, de a acționa” (Ion Holban)

Sublim mesaj! Omul este de neînlocuit, este unic prin ceea ce reprezintă ca individ, ceea ce poate realiza poartă amprenta personalității sale. Cuvintele din deschidere exprimă crezul educativ al profesorului doctor Ion Holban, considerat unul dintre cei mai străluciți cercetători în domeniul științelor sociale și educative, slujind cu dăruire decenii psihologia și pedagogia românească. Profesor de psihologie, obținând titlul academic de doctor în psihologie, aplicând cunoștințele sale nu în clinici spitalicești ci în laboratoare experimentale sau în institute de cercetare, perfectând metode de analiză și evaluare a psihicului uman. Zeci de ani de interpretare a cine mai știe câte mii de teste, chestionare, inventare (ca metode de psihanaliză), peste cinci decenii de cercetare concretizate în volume ce rămân încă de referință în istoria psihologiei și pedagogiei românești.

Nu e născut în spațiul geografic delimitat al județului nostru, dar până să știm această certitudine, recunosc, fost-am hotărâtă a-l prezenta hușean așa cum îl arătau unele dicționare de personalități. Puternică era dorința de a evidenția că pe tot cuprinsul județului nostru (în granițele lui actuale sau de demult uitate) au “apărut” oameni cu impresionantă capacitate de creație în domenii mai mult sau mai puțin cunoscute. Însă odată cu primele semne de îndoială s-a activat nevoia de a clarifica această confuzie, rigoarea cercetării obligând la obiectivitate, corectitudine, acuratețe. Din această perspectivă volumul omagial “In memoriam Ion Holban,

psiholog umanist”(Performantica, Iași, 2006) devine sursă bibliografică principală, confirmând fără tăgadă că orașul Iași, capitala Moldovei este urbea natală a psihologului Ion Holban.

Aproape de acest adevăr se situau și deducțiile personale, pentru că urmărind traseul profesional al tatălui Gavril Holban(născut la Piatra Neamț, 1884) îl găsisem în anul nașterii pruncului său, ancorat în orașul universitar. Seniorul Holban era absolvent de liceu ieșean în 1912, licențiat în litere-istorie în 19 decembrie 1919, susținea examenul de capacitate în 10 iulie 1920 și devenea titular la 1 septembrie 1920. Așadar strâns legat de procesul de învățare în instituțiile de învățământ din Iași, e mai mult decât logică stabilirea familiei aici, nașterea întâiul prunc Ion Holban aducând bucurie în 16 ianuarie 1916. Familia va fi călătoare prin orașele în care profesorul de istorie primește prin repetate detașări catedră în învățământul liceal, așa se face că perioada parcurgerii claselor primare și a celor gimnaziale(curs inferior de liceu) coincide cu directoratul tatălui la Liceul de băieți și fete din Rezina-Orhei, localitate pe malul drept al Nistrului. Revenit în iarna anului 1930 ca dascăl al Liceului Cuza Vodă din Huși, fiul profesorului de istorie își va continua studiile liceale aici, lista absolvenților pe anul școlar 1932-1933 având înscris în ordine alfabetică numele Holban Gav. Ion. Nu avem medii școlare, dar nici nu ne imaginăm că ar fi fost pretendent la corigenție mai ales că profesorul Gavril Holban fi-va și director al acestui liceu! Zicala “așa tată așa fiu” va fi obligat la muncă asiduă, la eforturi suplimentare pentru a nu dezmințe vorba bătrânească, dar și pentru a aduce mândrie colectivului profesoral!

Cea mai bună dovadă a bunei pregătiri școlare este reflectată în rezultatele înregistrate în anii următori, studiile liceale fiind completate cu cele universitare. Va fi student al universității din Iași prezent în sălile de curs ale Facultății de Drept(1933-1936). Cum era deja înscris la Facultatea de Litere și Filosofie(1935-1938) nu părăsește mediul studentesc. Este de-a dreptul impresionant cum reușește să-și gestioneze timpul de studiu pentru domenii de specializare atât de diferite, este de admirat puterea de învățare căci peste cursurile celor două facultăți, Ion Holban va suprapune și cursurile Seminarului universitar de pedagogie. Aruncăm o privire în Anuarul Universității “A. I. Cuza” Iași și descoperim că a fi student la facultatea de drept însemna a studia cele șase-șapte cursuri anuale, programa universitară a facultății de litere avea prevăzute șase cursuri anuale cărora li se adăugau seminariile și lucrările practice. Cât privește structura de predare a Seminarului Pedagogic, ea era similară anilor terminali de liceu în ceea ce privește materiile parcurse, însă cursantul se afla adesea în postura cadrului didactic de gimnaziu sau liceu, predând varietate de lecții sub strictă supraveghere și evaluare universitară. Așadar perioada 1936-1938 este de maximă solicitare pentru Ion Holban, în 1936 susținând 13 examene de sfârșit de an universitar, anul 1937 având ca încărcătură examenul de licență în drept, evident fără a neglija acumularea de cunoștințe în filosofie caracteristice anului II de studiu. Vara lui 1938 vine cu cea de a doua licență(filosofie), urmată îndeaproape de prezentarea lucrării “Cercetări asupra variației intereselor în funcție de vârstă” ce atestă absolvirea seminarului pedagogic. La numai 22 de ani cu trei diplome în buzunar dovedește inepuizabile resurse intelectuale, cu nenumărate posibilități de afirmare fie în avocatură fie în activitatea didactică.

Nu se va simți atras de susținerea unor pledoarii în sălile de judecată chiar dacă a sorbit cu nesaț cuvântările de drept civil ale lui Traian Ionașcu, N. Dașcovici sau Ion Petrovici. Prelegerile profesorilor universitari Mihail Ralea și Vasile Pavelcu vor fi fost pentru el mult mai fascinante, “psihologia, logica și estetica” dimpreună cu “pedagogia” fiind cursurile care își vor așeza amprenta asupra carierei sale profesionale. Psihologia și pedagogia vor fi domenii de activitate înlănțuite, aproape inseparabile, captându-i atenția și interesul nu doar în calitate de profesor ci și în calitate de cercetător. Mai bine de peste un deceniu fi-va profesor și cercetător în același timp, intrând zilnic în săli de clasă nu doar pentru a face prezența la ore ci pentru a preda o materie nou introdusă în programa de liceu, drumurile sale zilnice ducându-l obligatoriu apoi în laboratorul de măsurători psihotehnice. Confirmat este faptul că îndată după terminarea studiilor universitare a fost profesor în colectivele de cadre didactice ale celor mai renumite instituții de învățământ din Iași, tânărul Ion Holban fiind titular al catedrei de psihologie la Liceul Comercial de Băieți, Seminarul Teologic(1938-1942), Școala normală de băieți din Iași(1942-1946), Liceul “Mihail Kogălniceanu” Iași(1945-1947), dar și profesor de matematică la Școala Profesională Metalurgică Iași(1950-1954). Ceva mă face să cred că evenimente, experiențe din viața sa de școlar vor fi avut rol determinant în alegerea drumului său profesional. Nimic nu e întâmplător în viața fiecăruia dintre noi, alegerile noastre au întotdeauna la bază minime analize, gânduri puse în balanța “pro” sau “contra”, cântărind avantaje, dorințe, aspirații. Dacă Ion Holban a ales activitatea didactică a făcut-o din profundă recunoștință pentru învățătorul său care a izbutit să-l învețe să scrie. Dacă Ion Holban a fost un profesor foarte apreciat de elevi e pentru că învățătorul lui “nu uita niciodată să vină la școală cu cutia de pioane în buzunar”, fixându-i caietul de bancă, știind că el nu îl putea ține. Profesorul Holban, a fost exemplul viu pentru generații de elevi(mai târziu studenți, colaboratori, colegi) că “un infirm este produsul voinței lui și el devine un erou prin eforturile depuse de a nu se deosebi prin conduită de cei valizi”. Profesorul Ion Holban nu s-a “martirizat”, a respins orice gest de compătimire, a încercat și a reușit să-și depășească infirmitatea fizică apelând mereu la forțele proprii, fiind sprijin celor ce aveau nevoie ajutor și consiliere.

Nu-i cunoaștem rutina zilnică, nici nu e foarte important de știut unde se afla la primele ore ale dimineții sau cum își organiza activitatea de cercetare impusă postului de psiholog al Institutului Politehnic Iași. De remarcat este faptul că profită de noile tendințe apărute România interbelică, Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale recomandând înființarea de Institute de Psihotehnică la București, Cluj, Iași și susținând dezvoltarea unei rețele de 16 Oficii de Orientare și Selecție Profesională. Acesta este contextul în care încă din primul an de angajare reușește să fondeze

Oficiul Psihotehnic de Orientare Profesională de la Iași(1938-1950). La numai cinci ani de la creare și tot atâția ani de directorat, rezultatele muncii sale erau vizibile, publicase deja trei broșuri, revistele de specialitate îi preluau studiile, recenziile. “Orientarea și selecția profesională”(Iași, Brawo, 1942) aducea în prim plan aceste preocupări, făcând cunoscute condițiile care se practică și scopul lor de a evidenția rolul aptitudinilor și caracteristicilor de personalitate. “Un examen psihologic în școala primară”(Iași, Terek, 1943) se constituia într-o lucrare pledând pentru fundamentarea orientării școlare, avansând ideea necesității cunoașterii

diferențelor de nivel aptitudinal nu numai între elevi ci și între colective ale diferitelor clase(pentru a formula aceste concluzii, Ion Holban a examinat atunci peste 1000 de elevi de clasa a IV-a). “Dosarul psihotehnică școlar”(Iași, Terek, 1943), propunea un model de fișă ce consemna evoluția copilului pe parcursul școlarizării.

Într-un memoriu de activitate întocmit în 1943 își informa superiorii că în laboratorul institutului experimentase și etalonase un număr de 15 teste, avea în lucru alte 5(“experimentările de până acum fiind mulțumitoare”), experimentase și etalonase 11 aparate psihotehnice(cutia de sortare, cutia Decroly, pompa Schulz, Winkltrieb, discul Walther). Avea în lucru trei aparate de concepție proprie. Pentru sistematizarea datelor asupra copiilor cercetați și pentru înlesnirea cunoașterii cât mai complete, alcătuiuse o fișă de orientare profesională, foarte utilă și în cadrul preorientării profesionale, concepute un “dosar psihotehnic școlar” care trebuia completat de către profesori pentru a servi la cunoașterea în detaliu a individualității copilului. Dacă ar fi să rezumăm această activitate de început în doar câteva obiective manageriale îndeplinite, putem afirma că sub coordonarea lui Ion Holban prioritare au fost organizarea laboratorului, elaborarea unei baze metodologice, organizarea activității de orientare profesională, colaborarea cu școala, orientarea școlară.

Cum adică orientare școlară, profesională pe bază de examene de laborator? Care era rolul Oficiului de Orientare profesională? De a descoperi aptitudini, abilități, de a îndruma adolescenți, tineri în alegerea profesiei viitoare. Ion Holban a avut de multe ori satisfacția demonstrării că testele sale au fost aplicate și interpretate corect, nu de puține ori viața aducându-i în preajmă oameni maturi care fuseseră cândva “subiectul” cercetării sale. Prin 1940 un tânăr “aspirant” la meseria de cizmar având nevoie de un certificat de aptitudini se supunea examenelor scrise și probelor pe aparatele din laboratorul lui Holban. Rezultatele au dovedit potențial mult superior rutinei de cizmar, interpretarea testelor pe aparate arătând că tânărul era capabil să practice activități de mare precizie precum cele din atelierele de electricitate, mecanică fină, iar chestionarele scrise indicând un nivel de inteligență peste medie. Iată cum cu un simplu examen psihologic în regim de laborator a fost posibilă o prognoză pe care realitatea a confirmat-o, căci în 1967 examinat și examinator se reîntâlnesc, cel dintâi fiind apreciat inginer electronist mulțumind celui ce i-a schimbat destinul cu ajutorul științei.

Dar cercetările și realizările aplicative ale psihologie erau capabile să ofere informații asupra dezvoltării psihice a copilului, chiar dacă acesta nu știe să scrie sau să citească. Este greu de imaginat bucuria unei mame la comunicarea rezultatelor testelor rezolvate de copilul de cinci ani bănuir de retard mintal, micuțul rezolvând probele experimentale într-un mod superior celor de vârsta sa, coeficientul de inteligență plasându-l printre copiii cu posibilități deosebite. Fericit “caz” în care concluziile observațiilor care puneau părinții pe gânduri au fost științific înlăturate, arătându-se că lentoarea în acțiune era dependentă doar de structura temperamentală și nicidecum de posibilitățile intelectuale. Încă un “caz” care a confirmat utilitatea dar și temeiul rațional al testelor, copilul timid și singuratic transformându-se în medic cu perspective pentru carieră universitară.

Ion Holban a avut vocație de cercetător, cariera sa de investigație psihologică fiind continuată în cadrul Laboratorului de Psihologie CFR Iași(1954-1967). Psihologia românească începea să aibă aplicabilitate în orientarea și selecția personalului din domeniul feroviar, prioritară devenind siguranța circulației și evitarea oricăror tipuri de erori, accidente. Se știa că multitudinea de profesii specifice transportului pe calea ferată, șosele sau fluvii, necesită diversitate de manevre, acțiuni, era un fapt demonstrat că lucrătorul execută varietate de operațiuni în condiții de încordare psihică accentuată, rezolvarea sarcinilor de muncă fiind condiționată de prezența unor capacități intelectuale, a unui ansamblu de aptitudini dezvoltate într-un anumit grad. Era deci nevoie de teste care să permită a se realiza selecția unui personal cu echilibru psihic, matur, prudent, disciplinat. Cu ani de experiență în examenul psihologic de laborator, abordând temele de lucru cu multă conștiinciozitate, Ion Holban a reușit să se impună cu fermitate, inițiind o adevărată cruciadă a calității în rețeaua de laboratoare a CFR. Examenul psihologic așa cum l-a conceput Ion Holban prevedea teste de randament, de diagnostic aptitudinal, de comportament. Acum și aici a conturat ideologia “probelor de comportament”, o alternativă revoluționară la testarea clasică de inspirație psihotehnică, punând accent pe factorii integrării în activitate, propunând o nouă grilă de încadrare a accidentelor de muncă. Ion Holban cerea psihologului examinator să evidențieze capacitatea intelectuală a subiectului examinat, să facă referiri asupra mobilității psihice(rapiditate de percepție, de prelucrare, de adaptare, de integrare). Recomanda psihologilor din echipa de examinare să-și studieze subiectul iar observațiile lor să ia în considerare performanțele de atenție, memorie, factori motivaționali, capacitate de autocontrol. În viziunea lui Holban examinarea psihologică însemna a observa, a analiza, a cântări acele variabile fundamentale ale personalității și ale profesiei. Ion Holban este cel ce a pus aici bazele psihologiei în sectorul feroviar, îmbogățind metodologia de examinare, conceptul de personalitate, abordând probleme legate de structura examenului psihologic. Examenul psihologic parcurgea obligatoriu etapa de “anamneză căreia i se dădea o importanță deosebită, ca introducere a subiectului în atmosfera de examinare, ca familiarizarea cu mediul necunoscut lui, ca mijloc de a-l deschide pentru dialog, pentru interacțiunea cu examinatorul”(Adrian Neculau). Urma apoi analiza examenelor de laborator, interpretarea datelor brute.”Avea întotdeauna răbdarea și atenția necesară de a ne arăta cum și unde am apreciat corect, dar și, cu rigoare științifică, erorile noastre de interpretare a rezultatelor subiectului testat”(Sonia Rosman).

Rezultate muncii de laborator orientată spre evaluarea justă a personalului feroviar, deplasările frecvente în toate gările regionale CFR din zona Moldovei pentru studii vizând siguranța muncii, discuții purtate cu salariații, au avut ca efect vizibil reducerea accidentelor pe calea ferată. Cu asemenea cerințe atinse, Laboratorul de psihologie de la căile ferate din Iași a devenit sub conducerea lui Holban un fel de centru metodologic, o filieră de răspândire dar și de punere în practică a ideilor noi. Sub denumirea de “instanță metodologică” era cunoscut Laboratorul Psihologic Iași, pentru că examenul psihologic efectuat aici era net superior celorlalte din țară, chiar și celor de la Comisia Centrală București. Iată doar câteva argumente care stau la baza aprecierii unanim recunoscute că Ion Holban este întemeietorul Laboratorului de Psihologie CFR Iași, creat în cadrul Serviciului Medical CFR Iași. Valoarea Laboratorului de Psihologie CFR Iași era recunoscută în întreaga țară, strălucirea fiindu-i dată de personalitatea ilustrului profesor.

Curaj și perseverență a demonstrat în 1967, an ce aduce schimbări traumatizante în plan profesional, profesorul Holban fiind nevoit să demisioneze și părăsească laboratorul din strada Banu nr. 12. Se va retrage cu demnitate de la conducere, va pleca în urma unor confruntări științifice pe anumite teme, problematici susținute cu deosebită competență de Școala de la Iași. Nedorind să abdice de la adevărul științific intrase în contradicție cu ideile adoptate și impuse de conducerea Laboratorului Central de la București. Din februarie până în august îl regăsim organizând un nou laborator model de psihologie a muncii în cadrul Policlinicii Industriale. O nouă experiență de muncă, un alt domeniu de pionierat, căruia profesorul Holban îi oferea din preaplina științei și competenței sale, construindu-i la propriu metodologia de funcționare. Într-un interval de doar câteva luni a elaborat un număr de 35 de topoergograme (psihoprofesiograme), a conturat propuneri viabile de organizare științifică a activității a unor mari întreprinderi ieșene, ideile sale puse în practică au izbutit să îmbunătățească fluxul tehnologic și mai ales condițiile de muncă ale muncitorilor de la Țesătura.

Stabilitate a căpătat activitatea sa odată cu acceptarea postului de cercetător științific principal al Institutului de Științe Pedagogice, iar aprecierea muncii sale vine curând prin numirea sa în poziția de șef de sector (1969), apoi ca cercetător principal grad I (1975). A pledat pentru înființarea și organizarea cabinetelor școlare de orientare, a centrelor de asistență pedagogică, a laboratoarelor școlare de orientare, le vedea ca instituții de sine stătătoare, descriindu-le obiectivele, funcțiile încă de la începutul anilor '70. Cercetătorului Ion Holban atrăgea mereu atenția asupra necesității dezvoltării unor astfel de stabilimente sociale, insistând asupra ideii că orientarea școlară și profesională trebuie să se constituie într-o acțiune de asistență complexă (medicală, pedagogică, psihologică, socială), vizând asigurarea condițiilor de dezvoltare personală pentru fiecare individ. Găsise formula potrivită pentru a exprima această idee umanistă, o numise "orientare socială" și presupunea ofertă de servicii în intenția de a crea condiții optime valorificării potențelor fiecărei personalități. Chiar dacă unele propuneri ale profesorului Ion Holban nu s-au realizat, ideile sale dezvoltate în lucrări distincte au dat totuși o direcție corectă activităților ce se desfășoară în școală. Apariția unor cabinete de consiliere a școlarilor, cu un program lărgit de activitate au pornit de la principiile prezentate de psihologul Holban, și nu sunt străine de unele instrumente de lucru oferite școlii. Cert este că la nivelul anilor '70 profesorul Ion Holban spunea că "psihologul școlar va întâmpina dificultăți mari dacă înainte de a intra în școală nu se formează într-un laborator de orientare școlară și profesională".

Un astfel de model instituțional va organiza la Institutul de Științe Pedagogice, cu perseverență, asiduitate, răbdare, pasiune angajându-se într-un nou proiect. Experiența acumulată l-a îndreptățit să ofere numeroase sugestii și recomandări cu privire la modul de organizare și funcționare a Laboratorului Experimental de Orientare Școlară și Profesională. Cu energie și competență va decide încă din etapele de proiectare detalii definitorii ce țin de alegerea locului, destinația și amenajarea spațiilor, preocupat va fi apoi de achiziționarea mobilierului specific, de dotarea cu instrumente de diagnostic și material documentar. După multe reorganizări, laborator și institut sunt trecute ca parte componentă a învățământului superior, Ion Holban

devenind conducătorul Centrului de Științe Sociale al Universității “Al. I. Cuza” Iași. Prin grija lui Holban a fost posibilă apariția acestei forme de pregătire universitară în domeniul psihologiei, prin străduința profesională a întregii echipe de psihologi și acest laborator experimental a devenit centru metodologic solicitat de specialiști și școli din întreaga țară. Nu pot să nu remarc că tot ce a creat Ion Holban a produs excelență, toate laboratoarele în care a “modelat” idei, teste, aparatură, oameni, s-au metamorfozat în centre metodologice rivalizând cu similarele de la Cluj sau București. În materie de orientare școlară și selecție profesională, Ion Holban devenise nume de referință la care se raportau cu încredere nu doar cei ce urmau cursuri de specializare spre a deveni psihologi în astfel de laboratoare, numele său devenise autoritate științifică pentru cei ce lucrau în acest domeniu. Mulți studenți au beneficiat de șansa de a face “practica” sub privirile blânde ale profesorului, pleiadă de cercetători s-au format sub îndrumarea profesorului doctor în psihologie Ion Holban, ajutându-i să publice, asociindu-i generos în toate cercetările sale. “Datorită personalității profesorului în laborator se formau viitori colaboratori, făcând să dispară distanța dintre noi. Cultiva încrederea în puterile noastre. Exigent, principial, pedagog talentat a văzut în tinerii de lângă el colaboratorii de mâine. Marea artă a eminentului dascăl a fost preocuparea de a realiza legătură de suflet la suflet, el fiind un model demn de urmat. De formație enciclopedică, avea o solidă pregătire de specialitate, capacitatea de a comunica, având talentul de a traduce lucruri complicate și a le prezenta în așa fel încât să pără simple”(Marta Monica Nazarie) . “Profesorul profesorilor” i se spunea, ori asta înseamnă că se bucura de respect și stimă pentru că în aproape jumătate de secol de muncă, a instruit nu doar profesioniștii din subordine ci a format generații de consilieri, psihologi școlari, a inițiat în probleme de psihologie experimentală multe alte generații de profesori din Iași sau din țară.

Nu va neglija activitate științifică, aici a creat un număr însemnat de probe psihologice în vederea perfecționării examenului de laborator, elaborând modele de fișe psihologice pentru studiul personalității elevilor. Oferind instrumente importante de lucru profesorilor(fișe, teste, chestionare) era îndeaproape interesat să vadă eficiența lor, de aceea se interesa, stătea de vorbă cu cei care le aplicau, dorind să afle dacă e cazul să intervină cu îmbunătățiri, modificări. Atent la prelucrarea rezultatelor, apelând la cele mai moderne metode, făcea uz de ele fără a arăta sau lăsa să se vadă contribuția personală. Editorial vorbind, revenise în atenția psihologilor în 1960 cu studiul experimental “Influența alcoolismului asupra capacității de lucru a persoanei”. În 1970 i se publica “Probleme de psihologia muncii”, cartea din care s-au alimentat generații de psihologi de laborator dornici să știe care sunt problemele fundamentale ale psihologiei muncii. Autorul Ion Holban aborda în capitole separate noțiuni despre studiul profesiilor, metode de investigație, relațiile dintre personalitate și profesie, punea în paginile acestei lucrări întreaga-i experiență dobândită prin activitatea de cercetare de la Laboratorul CFR. Culmea, ideile sale nu mai erau “măr de discordie”, ba dimpotrivă primise solicitare din partea Editurii Științifice a aduna studiile sale într-o carte ce se voia îndrumător pentru tinerii psihologi ieșiți piața muncii! “Probleme de psihologia muncii” e lucrarea care avea să devină “cea mai citită și cea mai citată în deceniul următor”. Un an mai târziu colecția “Orizonturi” București îi tipărește “Realizarea personalității – hazard sau știință”, o carte care “dorește să apară ca o voce din public, care reclamă înlăturarea hazardului din viața omului și crearea posibilităților ca realizările științei să fie puse la dispoziția persoanei umane”. E cartea care îndeamnă la cunoașterea omului, la înțelegerea caracteristicilor umane specifice fiecărei vârste, e cartea care vrea să spulbere ignoranța, arătând că știința e prietena omului. “Omul nu poate pași în viață cu ochii legați. Însăși inteligența, însușirea prin care se definește omul înseamnă posibilitatea

de a găsi răspunsul cel mai avantajos într-o situație dată. Hazardul trebuie înlăturat, el nu-și găsește locul decât dincolo de limitele posibilităților de cunoaștere și de acțiune ale omului sau în nesocotirea acestor posibilități” spunea Ion Holban.

Fiecare carte nou apărută demonstra profunzimea gândirii lui umaniste, dragostea de oameni, optimismul său psihologic. Următoarea serie de cărți va evidenția gândirea lui psihologică și pedagogică a profesorului Ion Holban. Lucrările lui asupra orientări școlare și profesionale (Orientarea școlară, 1973; Laboratorul școlar de orientare, 1974) și a metodelor de cunoaștere (Cunoașterea elevului, o sinteză a metodelor, 1978; Puncte de sprijin în cunoașterea individualității elevilor, 1972) vor fi încă mult timp studiate și utilizate de specialiști. Ultima carte semnată de Ion Holban avea să apară în 1995 la scurt timp după moartea sa (14 februarie 1995), “Teste de cunoștințe” fiind o sinteză, un ghid clar și convingător pentru psihologi și profesori. Lista lucrărilor publicate de Ion Holban este impresionantă, 12 volume totalizând peste 1500 de pagini, la care trebuie să adăugăm 10 broșuri (teste, fișe pedagogice, micromonografii), colaborări la tratate sau volume colective (10 capitole), peste 300 de studii, comunicări științifice, articole în reviste de specialitate, almanahuri, reviste de cultură. Chiar dacă au trecut câteva decenii de la elaborarea lor, studiile cercetătorului Ion Holban pot constitui punct de plecare, suport în căutarea soluțiilor la problemele deschise ale educației și relațiilor interumane, tinerii cercetători ai zilelor noastre pot afla soluții pentru promovarea interdisciplinarității și orientarea învățării în perspectiva educației permanente.

Ion Holban a fost nu doar un bun psiholog, specialist în metode de diagnostic. A fost o fire sensibilă, un suflet ce vibra la tot ce e frumos. Iubitor de literatură, mai ales poezie, avea obiceiul lecturii zilnice, pe biroul său de lucru înălțându-se ca două turnuri de veghe edițiile de lux ale poeziei franceze din anii '30, avea mereu la îndemână scrierile lui Kant, Rousseau, Voltaire. Și-a încercat puterile în domeniul creației literare, dar din păcate cugetările, aforismele, reflecțiile, poeziile sale au rămas în manuscris, nedorind a se înfățișa lumii exprimându-și certitudini și neliniști existențiale în căutarea unor adevăruri absolute. Îi plăceau concertele de vineri ale Filarmonicii din Iași, nu “îndrăzneam” să lipsească și îndată ce se întorcea acasă “se așeza la masa lui de lucru, se livra liberului abandon al gândurilor descătuse până noaptea târziu”, pentru că “până la sfârșit numai ideile pe care le-ai formulat în scris mai sunt o mărturie pentru cine ești sau cine ai fost, ideile tale sunt ca și zidurile”.

Mihaela Ochianu – Biblioteca Județeană “Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Universitatea “Petre Andrei” Iași. Facultatea de Psihologie, Asistență Socială, Sociologie – In memoriam Ion Holban psiholog umanist (Editura Performantica, Iași, 2006); Ion Holban – Realizarea personalității, hazard sau știință (București, 1971); Costin Clit – Liceul Teoretic “Cuza Vodă” din Huși : studiu monografic (Editura Thalia, Vaslui, 2003); Petru Ioan – Școala literară de la Huși și din împrejurimile fâlcene : album prosopografic (Editura “Ștefan Lupașcu”, Iași, 2019); Revista de psihologie (nr. 3-4/1995); Revista de pedagogie (nr. 2/1986); Psihologia resurselor umane (nr. 2/2007)